

Michał
Rusinek
kancelaria

Zakazy dowodowe w procesie karnym

dr hab. Michał Rusinek
m.rusinek@uj.edu.pl
rusinek@kancelaria-rusinek.pl

Pojęcie zakazu dowodowego

- Norma stanowiąca ograniczenie w poszukiwaniu lub wykorzystywaniu dowodów
- Funkcje:
 - 1) prakseologiczna
 - 2) gwarancyjna
- Charakter prawny zakazów dowodowych:
 - normy adresowane do organu procesowego (nie tylko)
 - wyjątek od zasady swobodnego dowodzenia
 - problem wykładni rozszerzającej (czy *exceptiones non sunt extendendae*?)
 - normy pozaprocessowe jako źródła zakazów

Klasyfikacja – trzy zasadnicze grupy

- zakazy dotyczące tezy dowodowej, tj. dowodzenia pewnych okoliczności (tzw. zupełne, ograniczenia dowodzenia)
- zakazy dotyczące środka dowodowego, tj. korzystania z pewnych środków dowodowych (tzw. niezupełne, ograniczenia dowodowe)
- zakazy korzystania z pewnych metod dowodzenia

- Inne kryteria:
 - zakazy pozyskania i wykorzystywania dowodów
 - zakazy bezwarunkowe i warunkowe

Zakazy niezupełne – bezwarunkowy zakaz przesłuchania obrońcy

Art. 178 k.p.k.: Nie wolno przesłuchiwać jako świadków:

1) obrońcy albo adwokata lub radcy prawnego działającego na podstawie art. 245 § 1, co do faktów, o których dowiedział się udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę (...).

- zakres pojęcia „obrońcy” – zob. I KZP 12/11, OSNKW 11, z. 10, poz. 90
- także obrońca „niedoszły” (porada prawna w związku z grożącą odpowiedzialnością za czyn zabroniony)
- „tajemnica obrończa” i dlatego tylko w cudzysłowie
- bezwarunkowy charakter – zob. post. SA w Krakowie z dnia 1 czerwca 1995 r., II AKz 237/95: „Zakaz przesłuchiwania obrońcy jako świadka obowiązuje bez względu na wolę osoby wykonującej zadania obrońcy”; podobnie wyrok SA Szczecin II AKa 270/14
- adwokat lub radca prawny zatrzymanego – niezależnie od statusu procesowego
- w innych postępowaniach – wykroczeniowym i dyscyplinarnym
- zakres przedmiotowy – tylko zeznanie (nie dotyczy wyjaśnień)

Wyrok SA w Krakowie z dnia 25 listopada 1993 r., II AKr 144/93, KZS 1994/1/25

Słusznie sąd wojewódzki odmówił przeprowadzenia dowodu z zeznań osoby delegowanej przez prokuratora do obecności przy widzeniu oskarżonego z obrońcą na okoliczność treści rozmowy. Przeprowadzenie takiego dowodu naruszałoby prawo oskarżonego do obrony i stanowiłoby obejście zakazu przesłuchiwania obrońcy co do faktów, o których dowiedział się przy pełnieniu swej funkcji.

Zakazy niezupełne – bezwarunkowy zakaz przesłuchania duchownego

Art. 178 pkt 2. Nie wolno przesłuchiwać jako świadków: (...)

2) duchownego co do faktów, o których dowiedział się przy spowiedzi.

- zakres podmiotowy (duchownym jest osoba należąca do Kościoła katolickiego lub innego Kościoła albo związku wyznaniowego, który wyróżnia się spośród ogółu wyznawców danej religii tym, że powołana została do stałego organizowania i sprawowania kultu religijnego; zob. I KZP 1/92, OSNKW 1992, z. 7-8, poz. 46)
- „przy spowiedzi” – spowiedź indywidualna sakramentalna, choćby bez rozgrzeszenia
- niezależny od tajemnicy
- nie dotyczy innych czynności duszpasterskich, czy kierownictwa duchowego adeptów – wątpliwości konstytucyjne
- problem tłumacza

Kan. 983 – Codex iuris canonici z 1983 r.

§ 1. Tajemnica sakramentalna jest nienaruszalna; dlatego nie wolno spowiednikowi słowami lub w jakikolwiek inny sposób i dla jakiegokolwiek przyczyny w czymkolwiek zdradzić penitenta.

§ 2. Obowiązek zachowania tajemnicy ma także tłumacz, jeśli występuje, jak również wszyscy inni, którzy w jakikolwiek sposób zdobyli ze spowiedzi wiadomości o grzechach.